

SYMPTOMY KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO

Za symptomy krzywdzenia rozumie się takie wskaźniki (przede wszystkim stany, ale również sytuacje, wydarzenia, cechy podmiotowe małoletniego, innych osób lub środowiska), które identyfikuje się jako możliwe oznaki lub skutki krzywdzenia. Symptomy mogą mieć charakter fizyczny, emocjonalny, behawioralny, poznawczy, społeczny, komunikacyjny, opiekuńczy lub cyfrowy. Uczniowie ZSS nr 101 mogą ujawniać je również w sposób niewerbalny albo pośredni.

Choć niektóre oznaki lub skutki mogą wydawać się jednoznacznym następstwem krzywdzenia, nie zawsze tak jest. Pewne jest, że poważne symptomy, silnie wskazujące na krzywdzenie, powinny być niezwłocznie wyjaśniane, przede wszystkim pod kątem kontekstu ich pojawienia się. Pojedynczy symptom nie przesądza automatycznie o krzywdzeniu, ale wymaga uważnej obserwacji, analizy okoliczności oraz sprawdzenia, czy równocześnie nie występują inne niepokojące sygnały lub czynniki ryzyka.

Rozważenie możliwości krzywdzenia oznacza, że krzywdzenie stanowi jedno z możliwych wyjaśnień niepokojących symptomów. W takiej sytuacji konieczna jest dalsza ocena sytuacji — należy w miarę możliwości wykluczyć inne wyjaśnienia danego symptomu. Jeżeli symptomy powtarzają się, nasilają albo współwystępują z czynnikami ryzyka, pracownik powinien przekazać informację Osobie Godnej Zaufania i rozważyć udokumentowanie obserwacji zgodnie ze Standardami.

Symptomy krzywdzenia małoletnich można podzielić na kilka kategorii, np.:

- „Symptomy fizyczne”: ślady na ciele małoletniego, siniaki, otarcia, złamania, oparzenia, ślady duszenia.
- „Symptomy emocjonalne”: trudności w rozumieniu i wyrażaniu emocji, nagła i silna ekspresja emocji, negatywny obraz siebie, silny strach, okazywanie agresji.
- „Symptomy poznawcze”: spadek wyników w nauce, niewystępujące wcześniej problemy z koncentracją i pamięcią, trudności w rozwiązywaniu problemów.
- „Symptomy behawioralne”: problemy z podporządkowaniem się regułom, wycofanie, nieufność, agresywne zachowania.
- „Objawy molestowania seksualnego”: ból, zaburzenia układu pokarmowego i moczowego, reakcje psychiczne, wycofanie, poczucie wstydu.
- „Symptomy u uczniów niemówiących lub z ograniczoną komunikacją”: nagła zmiana sposobu komunikowania potrzeb, wzrost napięcia, unikanie kontaktu, reakcje lękowe, zachowania autoagresywne, regres funkcjonowania, niechęć do kontaktu z konkretną osobą lub miejscem.
- „Symptomy zaniedbania”: powtarzający się brak odpowiedniej odzieży, środków higienicznych, leków, zaopatrzenia medycznego lub jedzenia, częste nieobecności

bez wyjaśnienia, zmęczenie, senność, zaniedbanie higieniczne albo brak realizacji zaleceń specjalistycznych.

- „Symptomy przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy”: lęk przed konkretnymi uczniami, izolowanie się, utrata rzeczy, niechęć do przerw, zajęć lub korzystania z telefonu, wycofanie albo pobudzenie po aktywności online, informacje o nagrywaniu, ośmieszaniu lub publikowaniu treści bez zgody.

Na co zwracać uwagę w ZSS nr 101

Obszar obserwacji	Przykładowe symptomy
Funkcjonowanie ucznia	nagły regres, wycofanie, pobudzenie, autoagresja, zmiany snu, apetytu i aktywności, unikanie określonych osób, miejsc lub sytuacji.
Komunikacja niewerbalna	nasilone napięcie ciała, płacz, krzyk, zamieranie, odpychanie, zmiana sposobu korzystania z komunikacji alternatywnej, sygnały bólu lub dyskomfortu bez jasnej przyczyny.
Opieka i zaniedbanie	powtarzające się braki w zakresie higieny, odzież nieadekwatna do pogody, brak leków, sprzętu lub środków higienicznych, niewyjaśnione nieobecności albo brak kontaktu z opiekunami.
Relacje rówieśnicze i cyfrowe	unikanie przerw, lęk przed konkretnymi uczniami, utrata rzeczy, wycofanie po korzystaniu z telefonu lub Internetu, informacje o wyśmiewaniu, nagrywaniu lub publikowaniu ośmieszających treści.

Ważne jest, aby nauczyciele i pracownicy ZSS nr 101 byli wrażliwi na zmiany w zachowaniu uczniów, uważnie je obserwowali i rejestrowali niepokojące symptomy mogące świadczyć o krzywdzeniu małoletnich. W przypadku uczniów niemówiących, uczniów korzystających z komunikacji alternatywnej oraz uczniów funkcjonujących na niższym poziomie poznawczym szczególne znaczenie mają drobne, powtarzalne zmiany zachowania, sygnały ciała, reakcje na konkretne osoby lub miejsca oraz nagła zmiana sposobu komunikowania potrzeb.

W przypadku powtarzających się, nasilających się lub współwystępujących symptomów pracownik ZSS nr 101 dokumentuje swoje obserwacje w sposób adekwatny do sytuacji, w szczególności w Notatce Służbowej albo arkuszu monitorowania, oraz przekazuje informację Osobie Godnej Zaufania. O założeniu Karty Interwencji oraz dokonaniu wpisu w Rejestrze Interwencji decyduje i czynności te wykonuje osoba upoważniona do prowadzenia dokumentacji SOM, zgodnie z zasadami określonymi w Standardach.